

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Zielonej Górze

LZG. 411.004.04.2019

Grzegorz Gaczyński
Nadleśniczy Nadleśnictwa Bolewice
ul. Świebodzińska 9
64-305 Bolewice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

R/19/004 – Nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Nadleśnictwo Bolewice ul. Świebodzińska 9, 64-305 Bolewice (dalej: <i>Nadleśnictwo</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Grzegorz Gaczyński, Nadleśniczy Nadleśnictwa Bolewice od 27 lipca 2019 r., Tadeusz Szymański, Nadleśniczy Nadleśnictwa Bolewice w okresie od 1 października 1996 r. do 26 lipca 2019 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe oraz finansowe do realizacji zadań. 2. Prawidłowość nadzoru nad wykonywaniem obowiązków związanych z gospodarką leśną.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2019 (do czasu zakończenia kontroli) oraz lata wcześniejsze w zakresie zdarzeń i danych niezbędnych do dokonania ocen
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler	Paweł Pawlak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/92/2019 z dnia 10 lipca 2019 r. (akta kontroli str. 1, 79, 81)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Nadleśnictwo rzetelnie realizowało obowiązki określone porozumieniami ze starostami nowotomyskim i międzyrzeckim. Nadleśniczy zapewnił właściwą organizację, a merytorycznie przygotowani pracownicy prawidłowo realizowali przekazane im obowiązki, jednocześnie terminowo i w prawidłowych wysokościach, wynikających z zawartych porozumień, obciążano starostwa kosztami nadzoru. Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła błędnych danych w sprawozdawczości do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych (dalej: <i>RDLP</i>) w Szczecinie.

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, dalej: *ustawa o NIK*.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe oraz finansowe do realizacji zadań

Opis stanu faktycznego

1.1 Zadania w zakresie objętym przedmiotem kontroli zostały przypisane konkretnej komórce organizacyjnej Nadleśnictwa, tj. działowi gospodarki leśnej, kierowanej przez zastępcę nadleśniczego. W § 6 zarządzenia nr 25/16⁴ wskazano, iż nadzoruje on realizację zadań z zakresu nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa (dalej: *niepaństwowych*).

(akta kontroli str. 85-87)

1.2. Zagadnieniami związanymi z prowadzeniem spraw z zakresu objętego kontrolą zajmowała się osoba zatrudniona na stanowisku specjalisty służby leśnej. W zakresie czynności ww. pracownika wskazano m.in., iż w sprawach dotyczących zagospodarowania lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa wykonuje zadania oraz przygotowuje materiały określone w porozumieniach dotyczących sprawowania nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, wykonuje analizy dotyczące lasów niepaństwowych, przygotowuje materiały w celu wydania opinii dotyczących:

- wniosków właścicieli lasów niepaństwowych w sprawie kosztów zagospodarowania i ochrony lasów związanych z przebudową drzewostanu,
- sporządzanych uproszczonych planów urządzenia lasu w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa,
- wniosków właścicieli lasów niepaństwowych w sprawach pozyskania drewna niezgodnie ze wskazaniami zawartymi w uproszczonym planie urządzenia lasu.

Osoba zatrudniona na ww. stanowisku posiadała stosowne wykształcenie: wyższe - leśne w zakresie ochrona środowiska leśnego.

(akta kontroli str. 80, 82-84)

1.3. Nadleśnictwu nie powierzono prowadzenia w imieniu starosty spraw z zakresu wydawania decyzji administracyjnych w pierwszej instancji. W badanym okresie Nadleśnictwo posiadało zawarte pisemne porozumienia z dwoma starostwami powiatowymi: w Nowym Tomyślu i w Międzyrzeczu.

Wśród istotnych elementów porozumienia w sprawie powierzenia nadzoru nad lasami niepaństwowymi wskazano w szczególności:

a) porozumienie ze starostą międzyrzeckim – z dnia 27 grudnia 2004 r., na mocy którego nadleśniczy zobowiązał się w szczególności do:

- cechowania drewna i wystawiania właścicielowi lasu niepaństwowego dokumentu stwierdzającego legalność pozyskania drewna,
- nadzorowania wykonania decyzji starosty dla lasów o powierzchni do 10 ha poprzez wykonywanie lustracji drzewostanów i oceny sposobu prowadzenia gospodarki leśnej przez właścicieli,
- nadzorowania wykonania zatwierdzonych uproszczonych planów urządzenia lasów,

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Zarządzenie Nadleśniczego Nadleśnictwa Bolewice z 11.07.2016 r. w sprawie Regulaminu organizacyjnego Nadleśnictwa Bolewice.

- przygotowania materiałów niezbędnych do wydania decyzji administracyjnych w sprawach: zabiegów profilaktycznych i ochronnych, organizmów szkodliwych, ochronnych gleb i wód leśnych oraz dotyczących trwałego utrzymania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania przez właścicieli lasów niepaństwowych;

b) porozumienie ze starostą nowotomyskim – z dnia 2 stycznia 2007 r., w którym nadleśniczy zobowiązał się do nadzoru i kontroli realizacji zadań zawartych w uproszczonych planach urządzenia lasów w zakresie ponownego wprowadzania upraw leśnych, przebudowy drzewostanu, pielęgnowania i ochrony lasu, w tym przeciwpożarowej, oraz numerowania i cechowania drewna pozyskanego w lasach niepaństwowych i wydawania świadectw jego legalizacji.

(akta kontroli str. 88-103)

1.4. W zawartych ze starostami porozumieniach określono wykaz działek leśnych, poprzez załącznik, w treści porozumień wskazując ich położenie terytorialne (gminy i wsie) oraz powierzchnię wynoszącą: 485,97 ha – porozumienie ze starostą nowotomyskim oraz 489,70 ha – porozumienie ze starostą międzyrzeckim. Powierzchnie lasów objętych w nadzór porozumieniami (łącznie 975,67 ha) od 2017 r. nie uległy zmianie. Ostatnia aktualizacja powierzchni wynika z aneksu nr 11 z 6 czerwca 2017 r. do porozumienia ze starostą nowotomyskim – obowiązuje od 1 stycznia 2017 r. (powierzchnia w nadzorze przed aneksem 484,02 ha, po aneksie 485,97 ha).

(akta kontroli str. 88-103, 111)

1.5. Nadleśnictwo terminowo i w prawidłowych wysokościach (zgodnie z zawartymi porozumieniami) obciążało starostwa kosztami nadzoru. Przychody i koszty związane z nadzorem nad lasami w latach 2017-2018 kształtowały się na zbliżonym poziomie i wyniosły odpowiednio:

a) w 2017 r.:

– koszty - plan: 29.200 zł, wykonanie 27.842,35 zł, średnio na 1ha – 28,54 zł,

- przychody – plan: 29.000 zł, wykonanie: 27.654,34 zł, średnio na 1 ha – 28,34 zł;

b) w 2018 r.:

– koszty - plan: 30.400 zł, wykonanie 30.330,15 zł, średnio na 1 ha – 31,09 zł,

- przychody – plan: 30.200 zł, wykonanie: 30.159,43 zł, średnio na 1 ha – 30,91 zł.

W kontrolowanym okresie zagadnieniami związanymi z nadzorem nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa (łącznie 975,67 ha) zajmowała się jedna osoba zatrudniona na stanowisku specjalista służby leśnej prowadzący sprawę z zakresu edukacji i lasów niepaństwowych.

(akta kontroli str. 47-77)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości:

OCENA CZĄSTKOWA

Nadleśnictwo było odpowiednio przygotowanie organizacyjnie, kadrowo oraz finansowo do realizacji zadań związanych z nadzorem nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa. Opisana w regulaminie organizacyjnym struktura i zadania zapewniały prawidłową realizację sprawowanego nadzoru nad lasami niepaństwowymi. Jego wykonanie zostało przypisane pracownikowi posiadającemu stosowne kwalifikacje. Nadleśnictwo terminowo i prawidłowych wysokościach (zgodnie z zawartymi porozumieniami) obciążało starostwa kosztami nadzoru.

2. Prawidłowość nadzoru nad wykonywaniem obowiązków związanych z gospodarką leśną

Opis stanu faktycznego

2.1. Nadleśnictwo Bolewice w zawartych porozumieniach nie zostało wprost zobowiązane przez starostów do nadzorowania wykonywania przez właścicieli obowiązków kształtowania równowagi w ekosystemach leśnych, czy też podnoszenia naturalnej odporności drzewostanów, stosownie do art. 9 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach⁵ (dalej: *ustawa o lasach*). Mimo to, w kontrolowanym okresie nadleśnictwo, poprzez bieżące przeglądy drzewostanów w nadzorowanych lasach niepaństwowych, pośrednio wykonywało działania w zakresie nadzorowania wykonywania przez właścicieli wspomnianych obowiązków.

(akta kontroli str. 117-125)

2.2. W kontrolowanym okresie nie miały miejsca przypadki wystąpienia organizmów szkodliwych w stopniu zagrażającym trwałości lasów, w związku z czym nie zarządzono wykonania zabiegów zwalczających i ochronnych w lasach zagrożonych, niestanowiących własności Skarbu Państwa.

(akta kontroli str. 175-178)

2.3. Na terenach nadzorowanych przez Nadleśnictwo Bolewice w badanym okresie nie miały miejsca przypadki wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 12 ust. 1 ustawy o lasach (szkoda w lasach powstała w wyniku oddziaływania gazów i płynów przemysłowych, pożarów oraz innych klęsk), w związku z czym nie wykonywano zadań w zakresie przebudowy lub odnowienia drzewostanu w nadzorowanych lasach niepaństwowych.

(akta kontroli str. 175-178)

2.4. W zakresie nadzoru nad wykonywaniem przez właścicieli obowiązku trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania ustalono, że nadleśnictwo wykonuje przeglądy drzewostanów w nadzorowanych lasach oraz kontroluje poprawność wykonania zabiegów wynikających z dokumentacji urzędzeniowej i decyzji starostów. W okresie od 2017 r. w nadleśnictwie wydano w ramach działań nadzorczych w lasach niepaństwowych m.in.: 68 zleceń wykonania zabiegów gospodarczych (w szczególności zlecenia wykonania cięć przerzedzających drzewostan lub uprzętnięcia posuszu), siedem opinii i informacji na potrzeby starostów (najczęściej w sprawach pozyskania dodatkowej wielkości drewna – wyższej niż w uproszczonym planie urządzenia lasu) oraz plan założenia uprawy – odnowienie zrębu, w którym określono w szczególności sposób przygotowania gleby, prowadzenia nasadzeń czy pielęgnacji i ochrony założonej uprawy.

(akta kontroli str. 112-168)

2.5. W kontrolowanym okresie nadleśniczy nie dokonywał oceny udatności upraw leśnych ani też nie przekwalifikowywał z urzędu zalesionych gruntów na leśne. Do nadleśnictwa w badanym okresie nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie środków na pokrycie kosztów zalesiania.

(akta kontroli str. 175-178)

2.6. Cechowanie drewna pozyskanego w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa w kontrolowanym okresie realizowane było przez pisemnie upoważnione osoby – pracowników nadleśnictwa (upoważnienia z 18.04.2017 r. i 27.07.2018 r.). Świadectwa legalności pozyskania drewna każdorazowo podpisywał Nadleśniczy. W badanym okresie wydanych zostało: w 2017 r. – 33 świadectwa legalności (masa

⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 2129, ze zm.

oceanowanego drewna 1.498 m³, w 2018 r. – 39 świadectw legalności (masa oceanowanego drewna 2.144 m³), zaś w I połowie 2019 r. – 22 świadectwa legalności (masa oceanowanego drewna 1.864 m³).

(akta kontroli str. 110-125)

2.7. Łącznie nadleśnictwo nadzoruje 975,67 ha lasów objętych 21 uproszczonymi planami urządzenia lasu (4 na terenie powiatu międzyrzeckiego i 17 na terenie powiatu nowotomyskiego). Wszystkie plany opracowane zostały w okresie poprzedzającym okres objęty kontrolą, tj. w latach 2014-2016 i pozostawały aktualne (okres 10 lat).

Nadleśnictwo w badanym okresie w zakresie nadzorowania wykonania zatwierdzonych uproszczonych planów urządzenia lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa wydało 68 zaleceń wykonania zabiegów gospodarczych (cięcia przerzedzające drzewostan lub uprzątnięcia posuszu). Realizację zleceń formułowanych w stosunku do właścicieli gruntów niepaństwowych weryfikował właściwy pracownik nadleśnictwa w toku wykonywanych na bieżąco przeglądów drzewostanu.

(akta kontroli str. 111-115)

2.8. Wydawanie decyzji administracyjnych przez nadleśniczego nie zostało objęte zakresem porozumień zawartych ze starostami.

(akta kontroli str. 88-103)

2.9. Sprawozdania statystyczne kierowane do GUS za lata 2017-2018 (L-03 sprawozdanie o lasach prywatnych) zawierały rzetelne dane dotyczące ilości i kategorii pozyskanego drewna.

Informacje przekazywane w sprawozdaniu rocznym kierowanym do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie za lata 2017-2018 (pismami z 15.03.2018 r. i 11.03.2019 r.) wykazywano prawidłowo, z wyjątkiem błędnie wskazanych danych w tabeli nr 7 w odniesieniu do kosztów zadań nadleśniczego zaksięgowanych w 2017 r. na koncie 504 – Utrzymanie nadzoru nad lasami innych właścicieli, wskazując omyłkowo kwotę 200 zł, zamiast prawidłowej 188,01 zł wynikającej z ewidencji ww. konta.

W danych w tabeli za 2018 r. także wykazano niepoprawną wartość w odniesieniu do podjętych działań (doradztwo właścicielom lasów niepaństwowych). Omyłkowo wskazana została niewłaściwa liczba.

(akta kontroli str. 3-43)

2.10. W kontrolowanym okresie do nadleśnictwa nie wpływały pisemne skargi w odniesieniu do lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa. Nieformalne sygnały napływające do nadleśnictwa weryfikowane były w ramach doraźnych przeglądów drzewostanu.

(akta kontroli str. 44-46)

2.11. Porozumienia zawarte ze starostami nowotomyskim i międzyrzeckim ograniczone były zasadniczo do zadań związanych z cechowaniem drewna i wystawiania właścicielowi lasu niepaństwowego dokumentu stwierdzającego legalność pozyskania drewna, wykonywanie lustracji drzewostanów i oceny sposobu prowadzenia gospodarki leśnej przez właścicieli oraz nadzorowania wykonania zatwierdzonych uproszczonych planów urządzenia lasów.

(akta kontroli str. 88-103)

2.12. W sierpniu 2018 r., wspólnie z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Nowym Tomysłu, pracownik nadleśnictwa uczestniczył w czynnościach kontrolnych w jednym z lasów położonych w m. Silna Nowa. Kontrola wykazała m.in., że pod względem zapewnienia obowiązkowych dojazdów ppoż. i punktów czerpania wody teren był zabezpieczony w odpowiednią infrastrukturę ppoż, uwagi sformułowano w zakresie zużytych oznaczeń dróg ewakuacji i informacji ppoż. oraz drzew pochylonych i opierających się o linię energetyczną.

(akta kontroli str. 169-174)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Błędnie sporządzono tabelę nr 7 – zadania ustawowe nadleśniczego w lasach niepaństwowych wynikające z przepisów ustawy o lasach, przekazywaną do RDLP w Szczecinie, wykazując w niej omyłkowo niewłaściwe dane.

W tabeli w odniesieniu do kosztów zadań nadleśniczego zaksięgowanych w 2017 r. na koncie 504 – Utrzymanie nadzoru nad lasami innych właścicieli, wskazano omyłkowo kwotę 200 zł, zamiast prawidłowej 188,01 zł wynikającej z ewidencji ww. konta. W danych w tabeli za kolejny rok także wykazano niepoprawną wartość jednak w odniesieniu do liczby podjętych działań (doradztwo właścicielom lasów niepaństwowych).

(akta kontroli str. 35, 42, 108-109)

W powyższej kwestii sporządzający sprawozdanie wskazał, że nieprawidłowo podana kwota (w 2017 r.) oraz zakres rzeczowy (w 2018 r.) zostały omyłkowo wskazane w tabeli nr 7 przekazanej do RDLP i zadeklarował, że od bieżącego roku sposób wypełniania tabeli będzie zgodny z zapisami na koncie 504.

(akta kontroli str. 78)

OCENA CZĄSTKOWA

Nadleśnictwo wykonywało nadzór nad gospodarką leśną w powierzonym przez starostów zakresie w sposób rzetelny. Nadleśnictwo właściwie realizowało zadania związane z cechowaniem drewna pozyskanego w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa oraz prawidłowo realizowało inne zadania przekazane porozumieniami przez starostów. Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła błędnych danych w sprawozdawczości do RDLP.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, a także działaniami podjętymi w toku kontroli w celu ich wyeliminowania, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wniosek Sporządzenie sprawozdawczości w sposób rzetelny, odzwierciedlający dane z ewidencji księgowej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, 19 sierpnia 2019 r.

Kontroler
Paweł Pawlak
główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. Dyrektora
Włodzimierz Stobrawa

.....
podpis

.....
podpis

Na podstawie art. 35c ust. 1 ustawy o NIK w powyższym tekście dokonano sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej poprzez zastąpienie użytego na stronie tytułowej (adresat wystąpienia) oraz na str. 1 (Kierownik jednostki kontrolowanej) wyrazu „Garczyński” wyrazem „Gaczyński”.

.....
data

.....
podpis p.o. Dyrektora

Na podstawie art. 35c ust. 1 ustawy o NIK w powyższym tekście dokonano sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej poprzez zastąpienie użytej na stronach 5 i 6 kwoty „27.842,35 zł” kwotą „188,01 zł”.

.....
data

.....
podpis p. o. Dyrektora

.....
podpis kontrolera